

АЛТАЙСНЫ

Ареспубликатә ын арратәус әр а «А снымедиа»

2025 ш. июль 17 № 53-54 (21 659)

Анапхгао җыц Аңсны дахагылеижьтеи – 100 мшы

Абарт амшқәа рзы 100 мшы тит Аңсны Аҳәынҗқарра афбатәи Ахада Бадра Гәынба иматтура дахагылеижьтеи. Абри аамта иалагзаны Бадра Гәынба амчра аҳәынҗқарратә усбартақәа русураҗы акырза зтазкуа аитакрақәа кәитцеит.

Бадра Гәынбаи Сергей Кириенкои реиҗыларакәа

Аусмәаҗатә хадақәа ирыцызто акакәны икалеит Урыстәылатәи Афедерация Апрезидент Иусбарта анапхгаоы актәи ихаҗыпуао Сергей Кириенко җаҗыа Аңсны иаара.

Пхынгәымза 10 рзы Аңсны Аҳәынҗқарра Ахада Бадра Гәынба диҗылеит Урыстәылатәи Афедерация Ахада Иусбарта анапхгаоы актәи ихаҗыпуао Сергей Кириенко.

Аганқәа аенергетика, ашәахтәқәара, атцарадырра агуманитарта аҗыҗарақәа, ухәа реиҗы икоу Аңсни-Урыстәылеи русеицура иадхәалоу хра злоу азтаарақәа жәпакы ирылацаажәеит.

Сергей Кириенко Аңсныка дааит усуратә ныкәарала.

Аусеицура азтаарақәа ирылацаажәеит

Аусуратә ныкәара иара убас иатцанакуеит Урыстәыла иканато адгылалара асоциалтә, аинфраструктуратә, акультураатә объектқәа реиҗыақәагырғыларла иазку апроектқәа рынагзашәа агәатара.

Аҳәынҗқарра Ахада Бадра Гәынба адгылалара асоциалтә, аинфраструктуратә, акультураатә объектқәа реиҗыақәагырғыларла иазку апроектқәа рынагзашәа агәатара. Аҳәынҗқарра Ахада Бадра Гәынба иматтура дахагылеижьтеи. Уи Москва имәаҗысыз аиҗыларакәа рҗы излацаажәахыз аҗыҗарақәа, иахыа аус аҗы анагзара аиуеит хәа чы-

Аңснытәи рколлеҗацаа ирымардарц. Уи аҗынтәи Аңсны азы иалхтәу, ахархәара зтәтәу, мамзаргы мақьаназы Аңсны азы иакәнаго зызбаша шәара шәоуп», – иҳәеит Урыстәылатәи Афедерация Ахада Иусбарта анапхгаоы актәи ихаҗыпуао Сергей Кириенко.

Афымцамч – еиҗыарада

Аңсны афымцамчтә комплекс аҗыара иазкыз аусуратә еилацаажәара мәаҗысит.

Аилацаажәара иалахәын Аңсны Ахада Бадра Гәынба, Урыстәыла Ахада Иусбарта анапхгаоы актәи ихаҗыпуао Сергей Кириенко, Аңсны Аҗыза-министр Делба Владимир, Аңсны Ахада Иусбарта анапхгаоы Ешба Беслан, Аңсны Аҗыза-министр ихаҗыпуао Нанба Цыансыха, Аңсны афымцамч аминистр Мышәба Баҗал, Урыстәылатәи Афедерация афымцамч аминистр ихаҗыпуао Евгени Грабчак, Ареспубликатә унитарта наплакы «Амшынеикәафымцамч» аихабы Тәмыр Цыиңыолиа.

Тема хадас икәгылан афымцатә цаахәақәа ркны иаарласны зтыҗ ақәцара атаху азтаарақәа. Бадра Гәынба афымцатә усхкаҗы икоу апролемақәа асистематә Казшыа рымоуп, урт ареспублика аҗыара акыр иаҗырхагоуп хәа иазгәеитцеит. Убри инамәданы, Аҳәынҗқарра Ахада Урыстәылатәи Афедерация аус ацура иабзоураны имәаҗысуа ауснагзатәқәа рыла хара имгакәа атәыла афымцамчтә система атышәынтәалара алыршахап хәа агыҗыра ааирҗшит.

Сергей Кириенко убасцәҗыа апролема ирласны азбара шаҗаху азгәеитцеит.

«Аамта маҗны иаанхәит, аҗынра лассы ииасуеит, азынра җаҗыа ауадаҗрақәа аахадгылоит, убри аҗынтә зыҗырак кәамцакәа иахәтоу ауснагзатәқәа мәаҗатәуп хәа ишәхәо аҗы жәахәарада шәиашоуп, хәҗыркәу Бадра Зураб-ица», – иҳәеит иара.

Сергей Кириенко ахықәкқәа аликааит: раҗыа иргыланы, афымцамч ахархәаразы ахәҗса зшәо рҗы афымца арцәарада иааниуа азынра рхыргартә еиҗы аҗацара, иәбхаз – афымцамчтә система атышәынтәаларазы ихимцатәи ауснагзатәқәа ралкаара, ихпахаз – атәыла аекономика аҗыаразы итышәынтәалоу афымцамчтә инфраструктура ашыақәагырғыларла алыршара.

(Алгартә 2-тәи ад.)

Атцарадырра иазкны

Аҳәынҗқарра Ахада Бадра Гәынба, Урыстәылатәи Афедерация Ахада Иусбарта анапхгаоы актәи ихаҗыпуао Сергей Кириенко, атәыла Аҗыза-министр Владимир Делба, Аңсны Аҳәынҗқарра Ахада Иусбарта анапхгаоы Беслан Ешба, атцара аминистр Хана Гәынба, иара убас Атцараиуратә фонд «Абаҗхатәреи аихьзареи» анапхгаоы ихаҗыпуао Антон Гусев ралахәрала Ақәа ақалақь аҗы атцараиура иазкыз аусуратә еилацаажәара мәаҗысит.

Аилацаажәараҗыны тема хаданы икәгылан наҗ-ааҗ еиҗыреиҗышү атцараиуратә аҗыҗарақәа апрактикаҗы рырҗыара азтаара. Ари аҗыа Урыстәыла атцаралашара Аминистрраҗынтә Аңсны ашқолқәа ирыҗан аинтерактивтә классқәаеи аомбилтә компиутертә классқәаеи хәа адырра канатоит Аңсны Аҳәынҗқарра Ахада ипресс-мәтцзура.

Бадра Гәынба Урыстәылатәи Афедерация атцарадырра аусхкаҗы иканато адгыларазы итабуп хәа иҳәеит.

«Хара Урыстәылатәи Афеде-

ция Ахада иҗынтәи латцарамза 10 рзы иареи шәареи шәеиҗыларла ашыҗахь анапхынтәқәа жәпакы хәауит. Урыстәыла Ахада Аңсны аус зуа аурис бызшәа арцәақәа есымза рулафаху ацта рызшәаразы азбамта идиҗылеит. Шәаргы аамҗак ала аҗысуа бызшәа рызто арцәақәа рулафаху ацта рызшәаразы азбамта шәыдышәкылеит. Сара сгәаанагарала, аҗысуа бызшәеи аурис бызшәеи рырцәақәа инаҗыданы аҗара рызшәаразы аҗ-аҳәынҗқаррак рхадәа ишәыдышәкылаз азбамҗақәа иашоуп», – иҳәеит Урыстәылатәи Афедерация Ахада Иусбарта анапхгаоы актәи ихаҗыпуао Сергей Кириенко. Сергей Кириенко иажәақәа рыла, Урыстәылатәи Афедерация атцара Аминистрра, Аҳәынҗқарра Ахада Иусбарта, иара убас Урыстәылатәи ахәҗынтәи-кәҗыҗштә Центр (ақ. Москва) абар акыр шықәса Урыстәыла аус зуа «Навигатор детства» хәа изышәтоу асистема аиҗы-зеиҗышү асистема Аңсны ахәҗыркәа, насгы Аңсны атцара Аминистрреи ашқолқәа рдиректорцәеи иназыццоу аҗыҗара рыҗаразы анапхынтәқәа рыҗан.

Аңсны Ахада Цсхәы ақыҗан

Азтаарақәа збахоит

Аңсны Ахада Бадра Гәынба июль 13 азы ашыҗа кыҗа Цсхәы даҗааит, – иаанацхауеит Аңсны Ахада ипресс-мәтцзура.

Иареи ақыҗа ауааҗыреи хра злоу апролемақәа еиҗылацаажәеит, раҗыаҗыа иргыланы, уахь атранспорт анеира-ааира. Цсхәыка амҗа даара анысра удашоуп, лассы-лассы авиациала аимадара

ықазам. Гәынба иақәиргәыҗит абри азтаара шызбахо.

Абри инаваргыланы, ауааҗысыра ахәара кәртеит ақыҗа дадырҗарц алашара арцәара инамәданы ицәҗыртца апролемақәа ртыҗ икәҗызцалаша «Амшынеикәафымцамч» аспециалист.

Ирзаатгылан ахәҗынтәи шта аҗацара, афельдшертә пункт аусура арҗыҗыра. Уи иазбон зырееира амуа ахыбра аҗынтәи ақыҗа школ акабинетқәа руак ахь аиагара.

Иара убас Бадра Гәынба дахәаҗынтәи апрезиденттә грантқәа Урыстәылатәи Рфонд апрограма инақәыршәаны, итахаз Кавказ ахыҗақәа рбака аиҗыақәагырғыларлазы аусурақәа рымәаҗысышәа, драцаажәеит ауахәама атаақәа, даҗаит ахәҗынтәи аҗарада Амаҗызура ахәаахыҗаратә кәша.

Очамчыра 2525 шықәса ахыцит

Ақалақ анықхамш

Елана Лашәриа

d Асабшаены, пхынғы 12 азы, ижытгәуоу ақалаққа руак - Очамчыра амш азгәтара изык анықхамш еиҕеаан ақалақ апшахаәфи. Анықха ешышқәса изагәртит пхынғымза ашбатәи асабша-ены, сынтаа ақалақ 2525 шықәса ахыцит.

Ақалақ амш еиднакылеит Очамчыра ауааңсыреи асас-цәеи, анықха аиҕеқаашаа ирлш-шеит зымехак тбааз, хәйчи-дуи иргәарлҕаны рхы эладырхәыз аусмәапгәте аиҕекаара. Уртимәап-суан ақалақ агәаны еиш, амшын апшахаәғеи. Уақа иаитит ақытан-хамшәте цыргакәте. Уи рхы ала-дырхәит 30 - шөк ркынза ақыта нхащәеи анапқазәцәеи. Асасцәа ирышлон аҕсуа чысқәеи ачысха-ақәеи рҕмаа абар, анапқазәцаа раалытқәа раахаара. Анықха мәәпысуан амилаттә цаа аханы, ашәхаарақәеи, аҕаашарақәеи ашәхаара малахәыз зегы ағаахарә ду рнәтеит. Иара убасгы ахыңқәа рзы агәыреиҕагәте программа еиҕеаан. Аҕсуа бирақкә кны ақалақ амә-дүкәа рҕеи инеиаиуаз әебтәка-зәцәа анықха ацәаша чыда артон.

Очамчыра ақалақ амш азгәтара изыкыз аусмәапгәте илалахәи ахәынтқарра анапҕара. Аҕсны Аха-да Бадра Гәынба Очамчыраа ақалақ амш рыдынқәалейт. «Очамчыра ижәйтәуоу, ибеиуоу атоурхы змоу қалақуи. Уи атоурхы афирхатцара дтә дақьқәа рыла итәу. Чыдала изагәастарц стахуи, Аҕсны жәлар Рьынңытәылатә еибашыраан аб-жыуаа иаадырлшыз рҕымшәа-реи рфырхатәреи. Мрагыларахәтеи афронт афирхатцаа рыхьзқәа хыты нбанла Аҕсны атоурхы адақьқәа ирнынцдуа ирнызауеит.

Хәтыр экәу Очамчыраа, шәара раакта хәантә шәахысит, атышәа-аақәа рацәаны ишәхьжәахыит. Аха, шәғеи камышқәакан, биза иҗәбо шәықалақ аиташьақәыргәлреи рҕейери шәыреуп.

Очамчыра иахьа аизхазыҕара амәа иануп, аеаңсахуеит уи ахаера, асциал-экономикатә тагылаза-ашьа, атыптанҕи анхацәа рзы ма-цара ақәымкәа, ақалақ итадуаа асасцәа рызгы еиҕахит иаатуу алшара ҕыққәа. Атылаа анапҕара Очамчыра аҕиаразы ирлшшо зегы Карцит. Хара анасгыи хәмч-халша хамгәзәмон хтылы апейиш-лаша амччәларыз»; хәа азгәтоуп Аҕсны Ахада иҗаитыз аднықәаларчы.

Очамчыра ақалақ Аҕсны ари-он дүкәи иреиуоуп. Иара ахәте герб амоуп, уи Аҕсны Ахәынтқарратә герб иаеҕыршны иҗадоуп. Агерб рыдыр-

кылеит 2022 шықәса пхынғымза 6 рзы Очамчыра ақалақкәте Еизара аиләгәараан. Агерб авторс дамоуп Боиан Делба.

Милетынҕи хәра қалаанза VI ашәшықәсазы арахь иааз абыр-зенцәа ақалақ Ғиуенос ашыта рикт хәамтәтеи Очамчыра ахыҕоу атып аҕеи. Ара ажығәтәти ауашы дын-хон хьәкәзыргәгәо археологиата уи шьәкәзыргәгәо археологиата пшаахқәа ыҕоуп, аха хаз қалақ-ны ишәкәғылеит VI ашәшықәса аҕәи азбжа инаркны хәа ипхьәзо-уи. 1935 шықәса рзы Очамчыра ам-шынтә бағазәа аргыларә ианалага, еиуеипшым аамтқәа иртыдаркуа акултуратә ҕығхарақәа аарлшын. Уақа ипшаан ажығәтәти аҕсы-шеит зымехак тбааз, хәйчи-дуи иргәарлҕаны рхы эладырхәыз аусмәапгәте аиҕекаара. Уртимәап-суан ақалақ агәаны еиш, амшын апшахаәғеи. Уақа иаитит ақытан-хамшәте цыргакәте. Уи рхы ала-дырхәит 30 - шөк ркынза ақыта нхащәеи анапқазәцәеи. Асасцәа ирышлон аҕсуа чысқәеи ачысха-ақәеи рҕмаа абар, анапқазәцаа раалытқәа раахаара. Анықха мәәпысуан амилаттә цаа аханы, ашәхаарақәеи, аҕаашарақәеи ашәхаара малахәыз зегы ағаахарә ду рнәтеит. Иара убасгы ахыңқәа рзы агәыреиҕагәте программа еиҕеаан. Аҕсуа бирақкә кны ақалақ амә-дүкәа рҕеи инеиаиуаз әебтәка-зәцәа анықха ацәаша чыда артон.

Очамчыра ақалақ амш азгәтара изыкыз аусмәапгәте илалахәи ахәынтқарра анапҕара. Аҕсны Аха-да Бадра Гәынба Очамчыраа ақалақ амш рыдынқәалейт. «Очамчыра ижәйтәуоу, ибеиуоу атоурхы змоу қалақуи. Уи атоурхы афирхатцара дтә дақьқәа рыла итәу. Чыдала изагәастарц стахуи, Аҕсны жәлар Рьынңытәылатә еибашыраан аб-жыуаа иаадырлшыз рҕымшәа-реи рфырхатәреи. Мрагыларахәтеи афронт афирхатцаа рыхьзқәа хыты нбанла Аҕсны атоурхы адақьқәа ирнынцдуа ирнызауеит.

Хәтыр экәу Очамчыраа, шәара раакта хәантә шәахысит, атышәа-аақәа рацәаны ишәхьжәахыит. Аха, шәғеи камышқәакан, биза иҗәбо шәықалақ аиташьақәыргәлреи рҕейери шәыреуп.

Очамчыра иахьа аизхазыҕара амәа иануп, аеаңсахуеит уи ахаера, асциал-экономикатә тагылаза-ашьа, атыптанҕи анхацәа рзы ма-цара ақәымкәа, ақалақ итадуаа асасцәа рызгы еиҕахит иаатуу алшара ҕыққәа. Атылаа анапҕара Очамчыра аҕиаразы ирлшшо зегы Карцит. Хара анасгыи хәмч-халша хамгәзәмон хтылы апейиш-лаша амччәларыз»; хәа азгәтоуп Аҕсны Ахада иҗаитыз аднықәаларчы.

Очамчыра ақалақ Аҕсны ари-он дүкәи иреиуоуп. Иара ахәте герб амоуп, уи Аҕсны Ахәынтқарратә герб иаеҕыршны иҗадоуп. Агерб рыдыр-

«Аҕсны» №53-54 (21 659) июль 17 2025 шықәса

Анапҕао ҕыц Ацсны дахагылеижьҕтеи – 100 мшы

(Анарта)

«Иахьа еилқауп, абизнес азтәара рацаа азцәыртыуеит, раҕхьа иргыла-ны инфраструктура аҕиара алахаха-ра, анхартақәа, ахәаахәтратә цен-трқәа, аресторанқәа, асасаиртқәаа рыргыларә иазхиоу, аха афымцәмч ала айқыршәара ахьтышәынҕаалам аа ипҕқьара иахьаны Аҕсны аин-фраструктура аҕиара еилҕькьарц азы иахәтоу азбамтқәаа хәаахьлароуп», – иҕәеит Сергей Кириенко.

Уи инатшны изагәеит афим-цаәахәақәа шьатанкыла ринвентари-зациа амәапгара, насгыи аамтә рацаа зтазкуа афымцаәахәақәа ртагылаза-ашьа ареари изаку аплан ашәақәыр-пыларә шыкымдәатуи.

Ирылацаәажәан ацәахәақәа рырҕеиҕреи фымцәмчла айқыршәәра атышәынҕааләреи ирызкыз азтә-атәқәа. Ағанкәа афымцәмч иадхәалоу апроектқәа рынағызара ахьлапшара ес-нагытәи режимла ишымәәпсыуа аз-гәертәи.

«Брехаловка» итааит

Аусуратә еилацаәажарақәа рыб-жадра Аҕсны Ахәынтқарра Ахада Ба-дра Гәынбеи Урыстәылатәи Афеде-рация Ахада Иусбарта анапҕағәи Аҕәи ихатыпҕауә Сергей Кириенкои Аҕәа амшын апшахаәҕеи акауауаырта «Брехаловка» аҕны иформалтәым айпыларә мәәпгәеит.

Бадра Гәынбеи Сергей Кириенкои «Брехаловка» лассы-лассы атаащәа ирацаәажәит, илацаәажәит ақалақ аҕкәаыпнҕи аҕтсазаара.

Уаҗәаиҕәа акауауаыртаҕны ир-былан аишәеи атаарта ҕықәеи - урт Сергей Кириенко ихамтоуп. Ақалақуа ари хәтыр ақырҕейт, иҗалаз аргы-црақәа итабуи ахырҕааит.

Амшын апшахаәҕеи рынеи-и-азираан Аҕәа ақалақ абжьаратәи ашкер №2 адиректор Ирина Повир-скер Сергей Кириенко хамтас илтеит ашкер асәхьа зну атыңьыта – Аҕәәти асәхьтыкыҕ Темыр Цыһыба иусумтә.

Ақәеи Шәачеи рыбжьара

Бадра Гәынбеи, Сергей Кириен-кои, ихәынтқарратәу Афедралтә унитарта напҕакы «Урысмшынбағәа-за» Азов-Амшынеқәәтәи афилиал адиректор Анна Фоменкои злахьыз антыҕтәи аилацаәажара мәәпысит.

Аилацаәажараҕны тема хадас ика-леит Ақәеи Шәачеи рыбжьара иаа-идҕьыркьазәқәа амшынтә еимдарә ашәақьыргыларә.

Ағанкәа Аҕсны ахтны-қалақы Урыстәылатәи акурорти рыбжьара атранспорттә еимдарә аиҕекаара ах-кәа ирылацаәажәит.

Ари апшгара илацаәажәеит еиха инартбауу атранспорттә интеграция астратегия ахәтәки Аҕсны атуристтә лшара арҕиарей рахасабала. Ари азтә-ара итаданакуеит алогистикеи, абәтәә-зәи инфраструктуриеи, апроект анапҕ-гареи.

Аусқрацаатә коллеҷ аҕны

Бадра Гүнбеи Сергей Кириенкои Аҕәа ақалақ аҕеи иҕоу Аҕснытәи аусқ-рацаатә коллеҷ итааит. Ақласскәеи ақазартқәеи гәертәит, артацәеи атацәеи ирацаәажәеит. Аҕсны аҕара аминистр Хана Гәын-беи аколлеҷ адиректор Цүмбер Мышбеи аҕаранурта хәамтәзы ин-нағзо аусура аҕеи илацаәажәеит, асту-дентцәа разықтарцаа ихадоу ахыр-хартәкәеи аҕиара аперспективәкәеи иртааҕтылеит.

Иахьа аколлеҷ ареспублика аза-нааттә цара асистемаҕеи ихадоу атып ааннакылоит, аиҕарак атехни-кадәи, ахархәаратә аспециалистцәа разықтарцаа аганәхәала. Иахьа абжьа-ратәи азанааттә цараиура адгьыларә ахәынтқарратә царадырратә полити-ка аҕхьа иаргыло азтәарақәа иреиу-аны иаанхойт.

Иаартуп Амилаттә сахьата галереиа

Иаартуп Амилаттә сахьата гале-реиа шьатанкыла аиташьақәыргыла-ра ашытахь.

Агалереиа аартра рхы аладырхәит Ахәынтқарра Ахада Бадра Гәынба, Уры-стәылатәи Афедерация Ахада Иусбарта аиҕабы аҕәи ихатыпҕауә Сергей Кири-енко, Урыстәыла акултурә аминистр ицхьырааә Павел Карташов.

Бадра Гүнбеи Сергей Кириенкои аақәа Капшь дьырҕеит.

1997 шықәсазы Аҕсны Раҕхьатәи Ахада Владислав Арзынба избамтала Амилаттә сахьата галереиа изалхьын Ақәа ақалақ, Пушкин имәа, 8 иғылоу, ареволуция қалаанза ахәса ргимна-зияс иҗаз ахьыбра.

Ихацьыркын раҕхьатәи аиташь-ақьыргыларатә усұрақәа, аха апа-ратә малқәа разымжара иахьыны урт аамтала иаанкылан. Ихащәсыз ашықс-азы, ажьырныхәамза 20 – 21 ауаа, агалереиа аколлекция ахьытәахьыз асәхьатыхьыщәа Реидгьыла ахьыбра ашбатәи аиҕагыла амца аҗит. Иҗалаз абылра иахьыны амца илаалбит 1963 шықәса раахьыс афонд аҕеи емзыр-гоз 4000 цыра инареиханы асәхьақәа, реиҗырхара алыршахеит 200 сахьа мацара инарзынапшуа. Урыстәылатәи ареставаторцәа еиҗәақәа аиртағзаны. Уи ареспубликаҕеи иҗьабар арыжәтәкәа рҕыҗьара изаку анапҕак дүкәа ирууқәа-иҗ. Хырхарта хадәкәаны иҗоуп – ауа-раш, алимонадқәа, ихьшәашәоу аҗаи, азьыржәтә.

Анапҕакы аусура ахацьыркын аза ахьышәтәцәо атыҕи рзы рҕытәқәа ртаы асасца ирзәитәиҕәеит азуауд зхатуа, Аҕсны Жәлар Реизара адепу-тат Аслан Лақоба.

лацаәажәит.

Самареи Гәдоуҕа арайони уа-анза жәларбжьаратаи аданықәеко-номикатә еимдарәқәа рынағызаразы Аиқәшахатра рнапы ацарҕит. Урыстәы-латәи ақалақ Гәдоуҕа амшын апшахаәа ахаҕара аиҕьтәразы апроект анағызара ацхьыраара аналотит.

Азуауд «Кристалл»

Бадра Гәынбеи Сергей Кириенкои ЗХҒА «Гәдоутәти арықхатәқәа рзауд «Кристалл» аргыларә ахыммәәпысуа атып иахәапшны ирбейт.

Анапҕакы аргыларә мәәпысуеит Урыстәылатәи азинчьадатә кредиттәра апрограма ахәаақәа иртағзаны. Уи ареспубликаҕеи иҗьабар арыжәтәкәа рҕыҗьара изаку анапҕак дүкәа ирууқәа-иҗ. Хырхарта хадәкәаны иҗоуп – ауа-раш, алимонадқәа, ихьшәашәоу аҗаи, азьыржәтә.

Анапҕакы аусура ахацьыркын аза ахьышәтәцәо атыҕи рзы рҕытәқәа ртаы асасца ирзәитәиҕәеит азуауд зхатуа, Аҕсны Жәлар Реизара адепу-тат Аслан Лақоба.

Урыстәылатәи ахақьымцәа рпыларә

Пхынғымза 11азы Гагртәи ари-онтә хәйшәтәырта хада аҕны Аҕсны Ахәынтқарра Ахада Бадра Гәынбеи, Урыстәыла Ахада Иусбарта анапҕағәи аҕәи ихатыпҕауә Сергей Кириенкои аҕхьыра Аҕсны аусуразы иааны иҗоу-и Урыстәылатәи ахақьымцәеи еиулептеит.

Аиҗыларә иара убас далахәэин агаәбзиарахьчара аминистр Бьтәба Едуард.

Илацаәажәеит жәабранмза 12 инаркны лацарамза аңтәамтанза имәапгәз ахаңьыцаа ргаәбзиара агаәтә-рмәзы зымехак тбааз апрограма.

Ари аамтә иалағзаны ирыхәаңьыт 27 нызкьыкы инареиҕханы ашкер-

иҗсыҗьыртәкны ашәтқәа шьтарцеит.

Феликс Гәазаа дтахеит 2024 шықә-са ладарамзазы, Донецктәи Жәалртә Республикәкны аибашыратә дта ана-ғызараан.

Урыстәылатәи Афедерация Ахада Владимир Путин Иусҕала Феликс Гәа-заа дантаха ашытахь ианашьоуп Афыр-хатара аорден. Аорден аибашьыи ита-ақәа рнапы иаирҕит Сергей Кириенко.

Рашәарамза 25 рзы ихьыркәшан афирхатца инышәынтра аиташьақьыр-ғылареи аибашьыи иҗалантә рланте-он аиҕекаареи.

Гәдоуҕа, июль 11әены

Бадра Гәынбеи, Сергей Кириен-кои, Самара ақалақ ахада Иван Нос-кови Гәдоуҕта арайон ахада Валери Аәдба дрыңны Гәдоуҕта ақалақ амшын апшахаәҕеи инеины иҗәертәит.

Арайон ахада Валери Аәдбеи, Са-мара ақалақ ахада Иван Носкови, Аҕ-сны Ахадеи, Урыстәыла Ахада Иусбарта анапҕағәи аҕәи ихатыпҕауәи амшын апшахаәа ахәтәк аиташьақьыргыла-рәи, уи атуристцәа раддхьалара аиз-кә аҕхьа иаргыло аиҗарақәа ацтареи ирыдхәалоу азтәарақәа жәпақы иры-

**Ақыпхь аизирхиент
Борис Каҕына**

Шәапҕхьа зегь раҕхьа
arpsnygazeta@mail.ru

Шәапҕхьа зегь раҕхьа
arpsnygazeta@mail.ru

«Аҕсны» №53-54 (21 659) июль 17 2025 шықәса

Ижәлар рҕеиҗш дахзызауан

Борис Гәыргәлиа – 90 ш.

d Аҕьсуа поет, апрозаик, аллитератураҕцааө, акритик, апублицист, ауаажаларратә усзуыи Борис Гәыргәлиа диижьҕтеи 90 шықәса тит.

Борис Алмасхан-иҕьа Гәыргәлиа диит 1935 ш. июль 20 рзы Очамчыра арайон Кәтол ақытан (иптсазаара далҕит – 01.03.2012). Афилологитә цәарадыррақәа ркандидат (1968), Аҕьснытәи ахәынтқарратә университет апрофессор иа-нашьян «Ахьз-Апшша» аорден ашбатәи аөаза-ра. СССР-и (1967), Аҕьсны, Урыстәылеи (1999) рышәкәышәцәа Реидгьылақәа дрылан. Дышуан аҕьсышәалеи (асәхьаркьратә шытқәеи аста-тиакәи) урысшәалеи (астатмақәа).

Ацара иҗон Кәтоли Тамшы ақыта шкәлаарәкны. Карттәи ахәынтқарратә университет афилологитә факультет ажуналистика аҕәеи (1958), иара убас СССР ацтарадыр-рақәа Ракадемия А. М. Горки иҗхз эху Моск-ватәи Адуниетә литература аинститут аспи-рантури (1967) дрылҕеит. 1968 ш. ииҗхз акандидаттә диссератация иахьзуп «Аҕьсуа

Борис Гәыргәлиа

АХАТӘИ БЫЗШӘА

Сара сбызшәа рҕытцәуп Сышыхәаа сзышхаз. Урт адунеи маханануп, Уи ахәап изышлаз.

Сара сбызшоуп ирхылтца Сыршоаш трисқәа бжыс. Са сқытқәа, сьыла ихымтца, Сбызшоуп ирхоу псыс.

Сара сбызшәала ицаәажәоит Сыдгьыл – нас ишгә?! Сара сбызшәала иҗәажәоит Сымшын ацәкәыргәтә...

Сара сбызшәала ицаәажәом Миллионьыла ауаа, Аха сбызшәала иҗәажәоит Зкьышықәсала ауаа!

Ицьашәымшьян хатәи бызшәада Сгаеисыбж цкьы ишәмахар, Сан слазгар хатәи бызшәада – Иалшон сәахахар!

АҒХЬААГАРА

Абзагә! Хәицаәажәап, дад, хатцатс, Исымычхартә ақынза уҕәхьазәегит. Иудыруеит, аҕрапшшәа сымамызт цасс, Уи сыламызт, уажьымоу, инансаазгыи.

Сгәырша хеуам, аамтә цацпъхьаза Сгәалашарақәа цәыртыуеит еиҕьҕеибатца. Уышабаа, улшарақәа ҕәҕәзә Исбартахеит, усымбартә уаныҕкарца.

Иугәалашәо, анхартаатыҕ, алыхны Иҕахәаҗит, иҕацххраан хгьыҗлаца. Хадгьыл, сан лратцлақәа натацкны, Ианалхқәа, уаацәажәеит уҕәыргьытәца:

- Нанду, иҕашәтәзаап адгьыл пшза, Кәтолаҗит, иҕацхьары баргыи шәеилаланы. Хәңчы-хәңчыла хамчқәа анырҕьшзан, Ханхалароуп шста, хәнталаны...

- Шәынхааит-шәынцааит, нан, пшзала, Дышәхьылапшәаит са сшамкәа сьызла! Шағьыршәаит, шәычмааит шәыҕьшдан, Шәықьыҕьацааит, срыцхауп, шәзыхшаз!..

Уиаахыс, иудыруеит имачымкәа, Миши цхьи немишталан ицент...

«Аҕсны» №53-54 (21 659) июль 17 2025 шықәса

литератураҕеи апоема ажанр: (Ахьгцхьыртақәа, аира, ашыақьыларә)». 1958-1964 шш. раан ахәыртәи журнал «Ам-

Абахчара, ақәатара, хар амамкәа, Уареи сареи хнапала иҕахцәит...

Ашта сталанза анапкәа рхаа, Исьҕылеит уа еиҕаухаз аха. Уи санаадт, икақьцаз аха, Аҕьсуажә ами зыфшы-хаа саха.

Аоны авараҕе исьҕылт улимонкәа, Мыцхәи ибзиан ирҕәлазаап сынтаа. Ажәған хыла итдырҕьссоит укаламкәа, Снарзыҕьшит гәыблыла, рааиҗаа снаҕаа.

Сылахь еиқәанцәит, узыхьызоз храсатра Ианаамтаз иҕьхьаудаз аибашыра аңгысы. Ахьейиҗш араса ылаҕьсан ашәыртра, Иампүсәзгыи ҕан макьаназ иҕәссы.

Урт раащәыс ибааны ицағәышшон алаха. Абгызра еиҕаха ақазар, абьыи умбо иҕапшьян.

Ани атәахаха цыпхь узеилахаз, Шьамхәахы итацхьан, ибаахьан, иҕьашьян.

Ашәаатцраҕе исьҕылт иургылаз: алахацтра, Ақәыҕтра, ақәачтра – икаұцаз настха. Аҕьацш араса ылаҕьсан ашәыртра, Укаәзцызгыи аиҕацәи, умағана, уеиҕа...

Ацатқәа сныцалан – унапала еилырган, Жығоума, ҕәғоума, иуҕьылартә еиҕш уашьтан.

Ашны санышнала, урт схацтыртә сьжәаа цкьан, Сәаҕьхәтәкәа, сьчкәын, уеишәаматәа шытан...

